

LAKIALOITE 82/2012 vp

Laki arkistolain muuttamisesta

Eduskunnalle

Vuonna 1994 tuli voimaan uusi arkistolaki (831/1994), joka korvasi aiemman, vuonna 1981 annetun lain. Uudella lailla vähennettiin viranomaisten arkistotoimen yksityiskohtaista säätelyä ja arkistolaitoksen valvontatehtäviä. Lainsäätäjä halusi myös ottaa huomioon tietotekniikassa ja tiedon käytössä tapahtuneen kehityksen sekä siirtää lakiin tarvittavin osin arkistolaitoksen norminantovaltuudet, joista oli aiemmin säädetty asetuksella.

Samassa yhteydessä Valtionarkiston perinteikäs suomenkielinen nimi muutettiin Kansallisarkistiksi. Ruotsinkielisenä nimenä säilyi kuitenkin edelleen yhteispohjoismaisen sopimuksen mukaisesti Riksarkivet, joka oli otettu käyttöön 1930-luvulla Statsarkivet-nimen sijaan. Suomenkielisen nimen muuttamisesta huolimatta Valtionarkisto-nimi jäi elämään siltä osin, että arkistolaitoksen pääjohtaja käyttää edelleen arkistolaitoksesta annetun asetuksen

(832/1994) 6 §:n mukaisesti valtionarkistonhoitajan arvonimeä.

Arkiston suomenkielisen nimen muuttamista perusteltiin hallituksen esityksessä siten, että Kansallisarkisto-nimi vastaisi paremmin arkiston toiminnan luonnetta ja kansainvälistä käytäntöä. Yhteispohjoismainen nimi sai hetken huumassa väistyä, kun Suomi oli matkalla Euroopan unionin jäseneksi. Hetkessä vanhentui myös koko suomalaisen historian tutkimuksen lähdemerkintäjärjestelmä.

Historialliseen perinteeseen ja pohjoismaiseen käytäntöön nojaten Kansallisarkiston suomenkielinen nimi on palautettava Valtionarkistiksi.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

arkistolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan arkistolain (831/1994) 3 §:n 1 momentti, 5 §:n 1 momentti, 14 §:n 1 ja 3 momentti, 17 §:n 1 momentti ja 20 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 5 §:n 1 momentti laissa 163/2004 ja 14 §:n 1 momentti laissa 1067/2007, seuraavasti:

3 §

Arkistolaitokseen kuuluvat opetusministeriön alainen Valtionarkisto ja sen alaisina piirihallintoviranomaisina maakunta-arkistot.

— — — — —

5 §

Arkistolaitosta ja Valtionarkistoa johtaa pääjohtaja. Pääjohtaja päättää arkistolaitoksen toimivaltaan kuuluvien oikeussääntöjen antamisesta sekä vahvistaa arkistolaitoksen työjärjestyksen ja Valtionarkiston työjärjestyksen. Hän ratkaisee myös muut Valtionarkiston ratkaistavat asiat, joita ei ole säädetty tai työjärjestyksessä määrätty muun virkamiehen ratkaistaviksi. Valtioneuvoston asetuksella säädetään asioista, joita ei voida työjärjestyksessä määrätä muun virkamiehen ratkaistaviksi.

— — — — —

14 §

Edellä 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen arkistonmuodostajien pysyvästi säilytettävät asiakirjat on siirrettävä Valtionarkistoon, maakunta-arkistoon tai muuhun arkistoon siten kuin arkistolaitos erikseen määrää. Mitä tässä momentissa säädetään, ei kuitenkaan koske ulkoasiainhallintoa.

— — — — —

Valtionarkisto ja maakunta-arkisto voivat erillisen sopimuksen perusteella ottaa vastaan myös muiden arkistonmuodostajien pysyvästi

säilytettäviä asiakirjoja. Jollei luovutettujen asiakirjojen julkisuudesta ole erikseen säädetty, noudatetaan, mitä 17 §:n 2 momentissa säädetään.

17 §

Yksityinen arkisto tai siihen kuuluvia asiakirjoja voidaan arkiston omistajan kanssa tehtävän sopimuksen nojalla ottaa Valtionarkiston, maakunta-arkiston tai muun tässä laissa tarkoitetun arkiston säilytettäväksi ja hoidettavaksi.

— — — — —

20 §

Arkistolaitos voi määrätä, että yksityinen asiakirja, kokoelma tai arkisto, jonka voidaan olettaa täyttävän 19 §:n 1 momentissa tarkoitettut edellytykset, on välittömästi siirrettävä säilytettäväksi Valtionarkistoon tai maakunta-arkistoon taikka muuhun varmaan säilytyspaikkaan viranomaisen luona siihen saakka, kunnes kysymys lunastamisesta tai jäljentämisestä on lainvoimaisesti ratkaistu.

— — — — —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Mitä muualla laissa tai asetuksessa säädetään Kansallisarkistosta, sovelletaan tämän lain voimaantultua Valtionarkistoon.

Helsingissä 28 päivänä marraskuuta 2012

Jussi Niinistö /ps